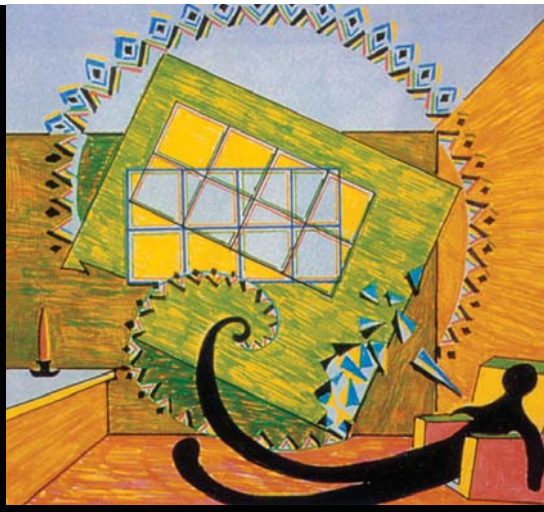
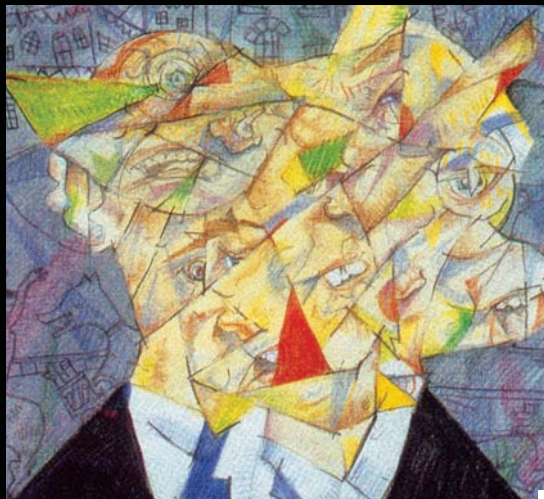
Oliver Sacks

Migréna

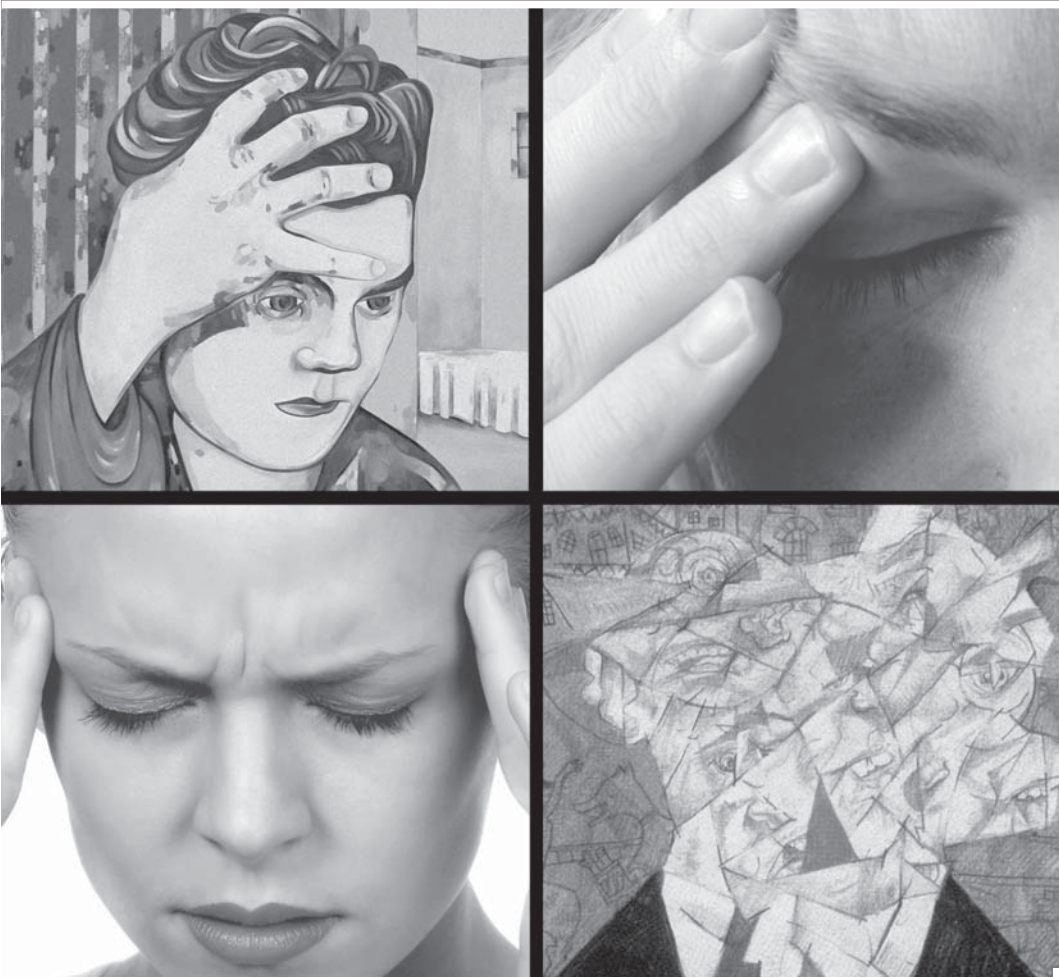
Ukázka elektronické knihy

MIGRÉNA

Praha 2012

Oliver Sacks

Migréna

MIGRAINE
Copyright © 1992, Oliver Sacks
All rights reserved
Translation © Dana Balatková, 2012
Czech edition © dybbuk, 2012

ISBN 978-80-7438-051-8

Svým rodičům

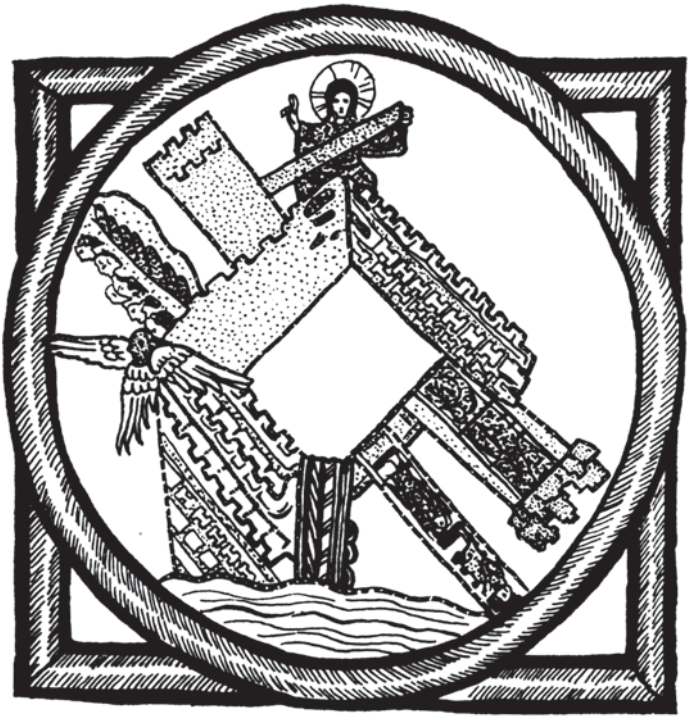
Ukázka elektronické knihy

Platonův Sokrates by Charmidovi na bolest hlavy nepředepsal žádnou léčbu, aniž by předtím neulehčil jeho problémy zatížené mysli; tělo a duše musí být léčeny pospolu, stejně jako hlava a oči…

Robert Burton
(*Anatomie melancholie*)

Každý, kdo… vnímá nemoc jako důležité projevování organismu, ji již nikdy nemůže považovat za nepřítele. V okamžiku, kdy si uvědomím, že nemoc si vytvořil sám pacient, se pro mě stává stejnou záležitostí jako způsob jeho chůze, to, jak hovoří, výraz jeho tváře, pohyby jeho rukou, kresby, které pacient vytvořil, dům, který postavil, problém, který vyřešil, nebo jakým způsobem u něj vznikají myšlenky: je významným symbolem sil, které pacienta ovládají a které se snažím ovlivnit jen tehdy, když to považuji za správné.

George Groddeck

„Vidění nebeského města“

Z rukopisu *Scivias* svaté Hildegardy, sepsaného v Bingenu kolem roku 1180. Toto zobrazení je rekonstrukcí mnoha vidění, která měla původ v migréně (viz Dodatek I).

Poděkování

V první řadě jsem zavázán svým mnoha pacientům dlouhodobě trpícím migrénou, kterým vděčím za samotnou možnost, že tato kniha mohla vzniknout. Poskytli mi klinickou zkušenost, ze které jsem čerpal všechny poznatky a proti níž se musela prověřit každá idea. V pravém slova smyslu je to proto *jejich* kniha. Zvláštně viděnou realitu poskytli pacienti, kteří namalovali své zrakové zkušenosti při migrénových aurách, a tak nám všem umožnili vidět, co je jen stěží představitelné a co obvykle vidí pouze sami trpící.

Zvláště pak děkuji doktoru Williamu Gooddymu, který v roce 1968 přečetl původní rukopis knihy, doporučil mnoho cenných doplnění a oprav a velkoryse k ní napsal úvodní slovo.

Jsem také vděčný řadě redaktorů, kteří knihu při různých vydáních přehlédli – především Jean Cunninghamové, která redigovala první vydání, Hettie Thistlethwaiteové, Stanu Holwitzovi a Kate Edgarové. Originální kresby pro první vydání vytvořila Audrey Bestermanová a fotografie byly otištěny s laskavým svolením Dereka Robinsona ze společnosti Boehringer Ingelheim Ltd. Od té doby, co vyšlo první vydání knihy, jsem se s potěšením seznamoval s pracemi mnoha kolegů, kteří významně přispěli k porozumění migrény – zvláště s pracemi Waltera Alvareze, J. N. Blaua, G. W. Bruyna, Donalda Dalessia, Seymoura Diamonda, Arthura Elkinda, zesnulého A. P. Friedmana, Vladimira Hachinského, Neila Raskina, Clifforda Rosea, Clifforda Sapera, Seymoura Solomonova, J. C. Steelea, Marcie Wilkinsonové a zejména pak Jamese W. Lancea. Jsem jim hluboce vděčný za jejich povzbuzení, byť nabyté poznatky, i omyly, jsou zcela mé vlastní.

Děkujeme nakladatelstvím Basic Books a Tavistock Publications za možnost přetištění dvou diagramů z knihy *Higher Cortical Functions in Man* A. R. Luriji; nakladatelství Constable and Co. za svolení k přetisku pěti diagramů z knihy C. Singera *From Magic to Science* a American Medical Association za svolení přetisknout dva diagramy z článku K. Lashleyho otištěného v *Archives of Neurology and Psychiatry* z roku 1941. Tyto a další diagramy z původních zdrojů byly překresleny a některé pozměněny. Vydavatel je rovněž vděčný British Migraine Association a Boehringer Ingelheim Ltd., že svolily přetisknout obrazy ze své sbírky migrénového umění; a doktoru Ronaldu K. Siegelovi za svolení přetisknout obr. 10.

Nakonec musím vyjádřit nesmírný vděk svému příteli a kolegovi Ralphu Siegelovi, který se mnou spolupracoval na poslední kapitole a za pomoci počítačové grafiky ji ilustroval.

Předmluva k prvnímu vydání

Když jsem se setkal se svým prvním migrenickým pacientem, považoval jsem migrénu jen za zvláštní druh bolesti hlavy, nic víc a nic míň. Po vyšetření více pacientů mi začalo být jasné, že bolest hlavy nikdy není jediným znakem migrény, a ještě později, že není dokonce ani nezbytným rysem každé migrény. Přimělo mě to proto tento námět ještě více prozkoumat, a čím více jsem toho o něm věděl, tím více jako by se vzdaloval, rostl do větší složitosti, byl stále méně zařaditelný a srozumitelný. Začal jsem číst literaturu k tomuto tématu. Zcela jsem se do ní ponořil a pak se zase vynořil, v některých směrech více informovaný, avšak v jiných ohledech ještě zmatenější. Vrátil jsem se ke svým pacientům, kteří mi připadali mnohem poučnější než jakákoli kniha. A poté co jsem vyšetřil tisícovku migreniků, jsem viděl, že jisté věci dávají *smysl*.

Zprvu mě znepokojovala, později však potěšila složitost příběhů, kterých se mi dostávalo. Bylo to něco, co mohlo během několika málo minut přejít třeba z té nejnepatrnější poruchy vnímání, řeči, emocí a myšlení do jakéhokoli vegetativního příznaku. Každý pacient s klasickou migrénou se otevřel takříkajíc v celou encyklopedii neurologie.

Ryze neurologický způsob nahlížení jsem opustil poté, co jsem viděl utrpení svých pacientů a slyšel jejich naléhavé volání o pomoc. Některým jsem mohl pomoci léky, jiným stačila velká pozornost a zájem. Nejhůře postižení pacienti neustále hatili má léčebná snažení, dokud jsem podrobně a neodbytně nezačal zkoumat jejich emoční život. Začalo mi být jasné, že mnoho záchvatů migrény bylo „nasáknuto“ emocemi a nedalo se o nich užitečně uvažovat, natož je léčit, dokud se důkladně neodhalily předchozí emoční činitelé a dopady.

Ukázka elektronické knihy

Připadalo mi proto nezbytné zapojit jakési neustálé dvojité vidění, kdy jsem předpokládal, že migréna je nějakou *strukturou*, jejíž formy jsou skrytě vyjádřené v repertoáru nervové soustavy a současně určitou *strategií*, jež může být použita k jakémukoli emočnímu nebo vlastně biologickému účelu.

Při rozvržení této knihy jsem se snažil mít tyto dvě perspektivy stále na zřeteli, vykreslit migrénu jako fyzický i symbolický jev. Část I je věnována popisu jednotlivých forem záchvatu migrény tak, jak je zažívá pacient a popisuje lékař. Část II se zaměřuje na okolnosti – tělesné, fyziologické a psychologické –, které mohou vyvolat záchvaty migrény. Část III je rozdělena na úvahu o fyziologických mechanismech migrénového záchvatu a pojednání o biologických a psychologických úlohách, jaké mohou migrény a jisté spřízněné poruchy plnit. Část IV se zabývá terapeutickým přístupem k migréně a je jak vyústěním předchozích částí knihy, tak jejich dodatkem.

Kdykoli to bylo možné, používal jsem jednoduchý jazyk, a jen tam, kde to bylo nezbytné, jazyk odborný. Třebaže jsou první dvě části knihy v první řadě popisné, na rozdíl od části třetí, jež je vysvětlující a zkoumající, pohyboval jsem se po celou dobu volně, snad až příliš volně, mezi uvedením faktů a tázáním se na jejich význam. Rozšiřuje-li se neustále úhel pohledu, jeho expanzi si žádají mnohé odlišné a zvláštní skutečnosti, které jsme nuceni brát v úvahu.

Chovám naději, že v této knize najdou něco zajímavého tři skupiny čtenářů: zaprvé ti, kteří trpí migrénou, a jejich lékaři, kteří hledají nějaké srozumitelné vysvětlení toho, co to je migréna a jak ji léčit. Zadruhé studenti a výzkumníci, kteří si mohou být jisti, že naleznou podrobnou, byť poněkud rozvláčným způsobem psanou příručku k tomuto tématu. A nakonec běžní čtenáři hloubavého zaměření (ne nezbytně lékaři!), kteří jsou vybízeni, aby viděli v migréně něco, co má v životě lidí i zvířat nespočet známých analogií, jakýsi model, který ilustruje celý rozsah psychofyziologických reakcí tím, že znovu a znovu připomíná úzkou spojitost mysli a těla.

Ukázka elektronické knihy